

**Rob Janmaat, Directeur
communicatiebureau De Lynx**

“Doordat het kabinet weigert de natuurschade te noemen, verzwijgt het de echte aanleiding voor de maatregelen en wordt natuur vooral als een probleem neergezet”

Het is inderdaad opvallend hoe stil de natuurbescherming momenteel is. Het is een uitgelezen kans om hun verhaal over natuur en stikstof voor het voetlicht te brengen. Ik kan alleen niet inschatten of hun verhaal niet wordt opgepakt door de media of dat ze zelf zo stil willen blijven.

Maar behalve de natuurbescherming mis ik vooral de politiek in het debat. De manier waarop het kabinet over de stikstofmaatregelen communiceert, slaat alle draagvlak voor de uitvoering ervan weg. En uiteindelijk krijgt de natuur de schuld. Als premier Rutte het over stikstofproblematiek heeft, dan gaat het vooral over de bouwsector die niet meer vooruit kan. Maar wie snapt dat verband? Wie begrijpt dat het bouwen van huizen alleen kan doorgaan als de maximum snelheid omlaag gaat? Dat moet toch anders geregeld kunnen worden, zullen veel mensen denken.

Het kabinet miskent daarmee ook de echte aanleiding. Dat de stikstofoverschot de natuur op grote schaal schaadt, hebben wetenschappers uitgebreid aangetoond. Vlinders sterven uit, bij koolmezen zijn veel kuikens zo broos dat ze al in het nest hun pootjes breken. Ook nuttige bodemschimmels verdwijnen door de verzurende stikstofneerslag, en prachtig bloeiende heide. Daar horen we het kabinet niet over. Het wordt teruggebracht tot: het moet van de rechter.

Burgers zijn eerder bereid de wet te volgen als ze weten waar het voor nodig is. Doordat het kabinet weigert de natuurschade te noemen, verzwijgt het de echte aanleiding voor de maatregelen en wordt natuur vooral als een probleem neergezet, als een blok aan het been van onze economische vooruitgang. Er ontstaat weerzin tegen natuur. Het leidt er onder meer toe dat vergaderingen over natuurvriendelijke maatregelen op boerenbedrijven worden uitgesteld omdat boeren al rood aanlopen bij het horen van het woord natuur.

foto Eimer Wieldraaijer-KNVJ

**Hank Bartelink, directeur
LandschappenNL**

“Aan ons dus de uitdaging om het causale verband uit te leggen tussen stikstofuitstoot en achteruitgang van de natuur”

Wat wij keer op keer ervaren is dat er veel warmte voor natuur is. De actie #mijnnatuurblijft leverde bijvoorbeeld duizenden reacties op van mensen die hun liefde voor natuur deelden op de sociale media. Als het over geld gaat wordt het een ander verhaal. Voor maatregelen die zeer doen, is niet automatisch draagvlak. Wat is het probleem? De discussie over stikstof wordt op een technocratisch niveau gevoerd en is voor gewone mensen niet te volgen. Zij leggen niet direct de link tussen biodiversiteit en de vee-stapel, het verkeer en de bouw. Aan ons dus de uitdaging om het causale verband uit te leggen tussen stikstofuitstoot en achteruitgang van de natuur zonder daarbij als natuur en landbouw met de ruggen naar elkaar te gaan staan. Concrete voorbeelden helpen daarbij, bijvoorbeeld dat vroeger de voorruit van de auto altijd onder de insecten zat en nu niet meer, of dat er in een bepaald natuurgebied vroeger soort x of plantje y voorkwam en nu niet meer. We moeten dit verhaal laten vertellen door mensen uit het veld; de boswachter of een vrijwilliger. Zij zijn in de ogen van het publiek geloofwaardiger dan iemand vanachter een bureau. Zij hebben een hogere gunfactor.

**Bjørn van den Boom,
hoofd Public Affairs
Natuurmonumenten**

“Ik ben ervan overtuigd dat het niet zinvol is om met dezelfde emotie te reageren. Dat leidt alleen maar tot polarisatie en wrevel.”

Natuurmonumenten vertelt voortdurend het verhaal over de schadelijke effecten van stikstof op de natuur. Deze week alleen al hebben we zeven reportages in verschillende media. Tegelijkertijd krijg ik vaak te horen: “Waarom is de natuur zo stil in het stikstofdebat?” Volgens mij bedoelen de mensen dan: “Waarom laten jullie niet meer spierballen zien, waarom horen we geen pittige soundbites en emoties?” De landbouw doet namelijk wel heel stoer. Dat begrijp ik ook. De landbouw staat voor een onontkoombare, grootschalige verandering en dat doet pijn. De oorlogstaal is daar een symptoom van. Ik ben ervan overtuigd dat het niet zinvol is om met dezelfde emotie te reageren. Dat leidt alleen maar tot polarisatie en wrevel. Natuurmonumenten heeft jarenlang geïnvesteerd in het herstellen van de relatie met de landbouwsector. Of je het nou leuk vindt of niet, we hebben elkaar nodig. We zien hele mooie dingen gebeuren, zoals het partnerschap met Friesland Campina. Natuurmonumenten heeft 1 procent van het Nederlandse landschap, Friesland Campina twintig procent. Als zij meewerken aan de verbetering van de biodiversiteit, heeft dat een grote impact op de natuur in ons land. Dat willen wij niet kwijt. We moeten nu even door een moeilijke periode heen. Over een half jaar is de mist weer opgetrokken en dan hoop ik dat de verhouding met de landbouw niet tien jaar terug in de tijd is geslingerd. Het is voor iedereen beter als we de landbouw nu niet gaan lopen beledigen.

— Sofia Opfer (journalist) en Geert van Duinhoven (redactie)

De verzamelde boeren trokken massaal naar het Malieveld en blokkeerden de provinciehuizen. De bouwers namen al hun zwaar materiaal mee naar Den Haag. Dagenlang stond Nederland in de file vanwege de protesten. En toch bleef de steun voor bouwers en boeren onverminderd groot. Ondertussen hoorde je niets van de natuurbescherming. Moet deze zich ook niet wat meer roeren in het debat? Dus de stelling van deze maand is:

“Als de natuursector nu van zich laat horen in het stikstofdebat, zullen mensen meer begrip krijgen voor de maatregelen in de landbouw, bouw en verkeer”

Ingezaaid

Gelieve het gras niet te betreden.

Laura Bromet, fractielid Tweede Kamer GroenLinks

“We hebben niet minder natuur nodig in Nederland maar juist meer. Als er ooit een moment was om dat aan het grote publiek duidelijk te maken is het nu”

Ik vind het heel belangrijk dat de natuursector zich ook laat horen in het politieke debat. Maar tot nu toe is het heel stil vanuit die hoek. Dus wat mij betreft zouden ze dat nog veel meer moeten doen. Hun missie is immers opkomen voor de natuur en de afgelopen tijd stellen mensen het belang van natuur, het belang van Natura 2000 openlijk ter discussie. Ik vind dat ze daar best tegenin mogen gaan. En ik snap het wel, natuurbeheerders zijn heel hard bezig in de natuur zelf, die willen buiten ter plekke aan de slag. Maar dan denk ik dat ze toch ook een tegengeluid moeten laten horen. De stikstofcrisis is immers een enorme kans voor de natuur, omdat alleen versterking van de natuur ruimte kan scheppen voor bijvoorbeeld woningbouw. Maar het is nota bene de bouwsector zelf die nu met ideeën en plannen aankomt om de natuur te herstellen.

Tegelijkertijd zie je ook stemmen opgaan om de bescherming van de natuur nu maar eens een beetje te minderen. Ik vind dat de natuursector zich daarom juist nu moet laten horen: we hebben niet minder natuur nodig in Nederland maar juist meer. Als er ooit een moment was om dat aan het grote publiek duidelijk te maken is het nu. Maar ik denk dat de natuurbescherming een beetje bang is om te polariseren: ze willen samenwerken, samen met de boeren door een deur kunnen. Prima allemaal, ben ik het mee eens, maar laat niet over je heen lopen. Blijf wel staan voor je missie en idealen. In de tijd dat Bleeker bezuinigde was de natuurbescherming ook heel stil. Je kunt niet zeggen of het met demonstraties en meer publiek debat beter was gegaan, maar de bezuinigingen zijn toen toch met betrekkelijk weinig weerstand doorgevoerd. Zoiets mag niet nog eens gebeuren.